

Rozwój dziecka 0- 36 miesięcy

Katarzyna Wzorek-Łyczko

Anna Piwowarczyk

Klinika Pediatrii z Oddziałem Obserwacyjnym WUM

Bilans zdrowia dziecka

Monitorowanie rozwoju psychoruchowego

Słuchanie wątpliwości rodziców

Wywiad rozwojowy
na podstawie oceny
kamieni milowych

Badanie przedmiotowe dziecka

Krytyczna cena kliniczna

Skrining rozwojowy

Testy przesiewowe
wg ustalonego
schematu

Ocena w razie
podejrzenia
zaburzeń
rozwojowych

Rozwój fizyczny

Narząd ruchu

Wzrok

Słuch

Cięnienie tętnicze

Rozwój psychoruchowy

Monitorowanie rozwoju

Słuchanie wątpliwości rodziców

Wywiad rozwojowy na podstawie osiągnięcia **kamieni milowych**, ich obserwacji i innych zachowań

Badanie przedmiotowe dziecka

Krytyczna cena kliniczna

Skrining rozwojowy

Testy przesiewowe wg ustalonego schematu

Ocena w razie podejrzenia zaburzeń rozwojowych

Monitorowanie rozwoju - CELE

- **Wczesna identyfikacja zaburzeń rozwojowych lub niepełnosprawności**
- **Pomoc w zapewnieniu terminowych interwencji**
- **Ocena dziecka między przewidzianymi ocenami przesiewowymi (USA)**
- **Identyfikacja „wiarygodnych” kamieni milowych**
- **Rezygnacja z postawy wyczekiwania!**

Monitorowanie rozwoju

ELEMENTY

Uwagi zgłaszane przez rodziców

Uzyskanie informacji o przebiegu rozwoju

Obserwacja i ocena dziecka

Identyfikacja zagrożeń, mocnych stron i czynników zapobiegawczych

Informowanie o swojej ocenie

Developmental surveillance is **family centered** to promote **conversations and trusting relationships** wherein families can express concerns.

Płaszczyzny rozwoju

Evidence-Informed Milestones for Developmental Surveillance Tools

Jennifer M. Zubler, MD,^{a,b} Lisa D. Wiggins, PhD,^a Michelle M. Macias, MD,^{c,*} Toni M. Whitaker, MD,^d Judith S. Shaw, EdD, MPH, RN,^e Jane K. Squires, PhD,^f Julie A. Pajek, PhD,^g Rebecca B. Wolf, MA,^k Karnesha S. Slaughter, MPH,^a Amber S. Broughton, MPH,^a Krysta L. Gerndt, MPH,^h Bethany J. Mlodoch,^h Paul H. Lipkin, MD^{i,j,*}

**Duża
motoryka**

**Mała
motoryka**

**Mowa/
komunikacja**

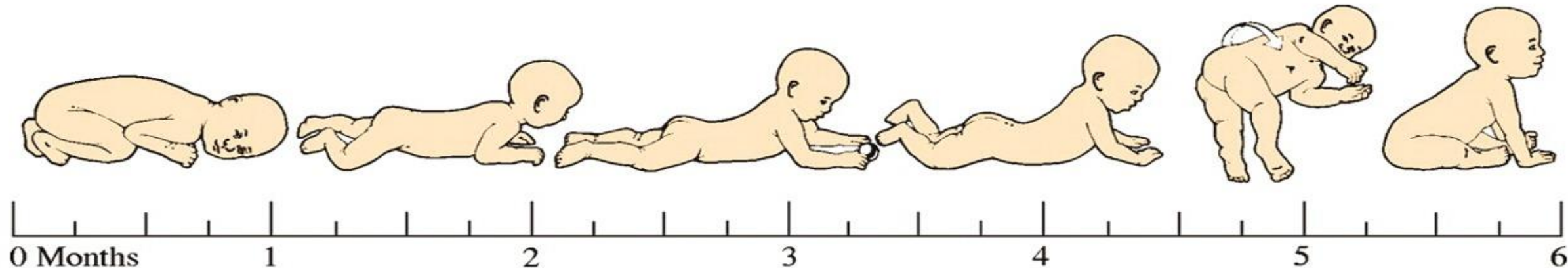
**Funkcje
poznawcze**

**Funkcje
społeczno-
emocjonalne**

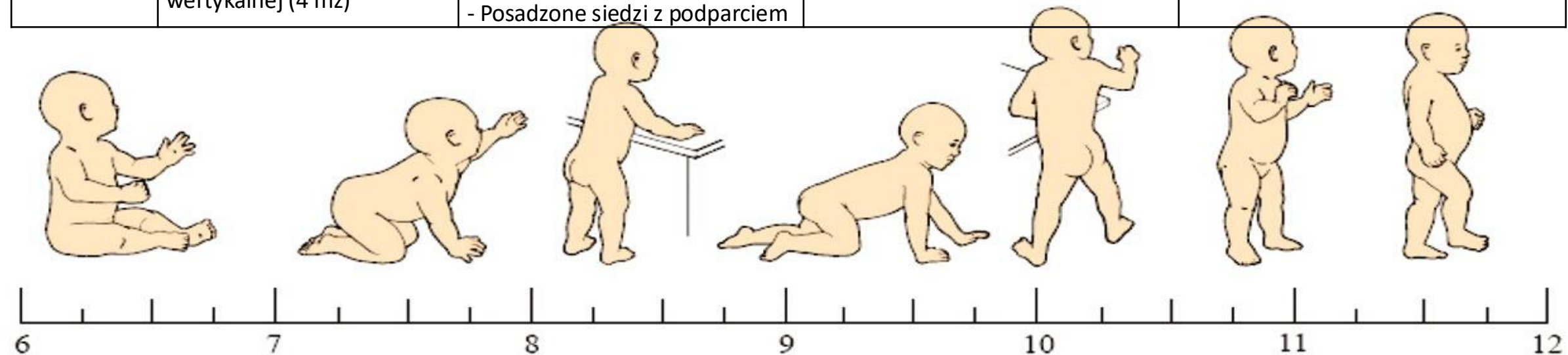

Motoryka duża

	3 miesiąc	6 miesiąc	9 miesiąc	12 miesiąc
Motoryka duża	- Podpiera się na przedramionach w pozycji na brzuchu (4 mż) - Stabilizuje głowę w poz. wertykalnej (4 mż)	- Rozprostowuje kończyny górne w łokciach w poz. na brzuchu - Przekręca się z brzucha na plecy i z pleców na brzuch - Posadzone siedzi z podparciem	- Siada samodzielnie i siedzi stabilnie - Czołga się, raczkuje	- Chodzi przy meblach - Podciąga się do pozycji stojącej

Motoryka duża

	18 miesięcy	24 miesiące	30 miesięcy	36 miesięcy
Motoryka duża	- Chodzi samodzielnie - Wdrapuje się na meble	- Kopie piłkę - Wchodzi po schodach - Biega	- Skacze na dwóch stopach	- Pedałuje na rowerku 3-kołowym - Wspina się po meblach

Motoryka mała

Motoryka mała

	2/3 miesiąc	6 miesiąc	9 miesiąc	12 miesiąc
Motoryka mała	- Otwiera dłonie - Trzyma zabawkę włożoną w dłoń (4 mż) - Wkłada rączki do buzi	- Łapie mały przedmiot przy pomocy pięciu palców (chwyt dłoniowy)	- Przekłada przedmiot z ręki do ręki - Chwyt promieniowo- palcowy (nożycowy) (łapie mały przedmiot przy pomocy trzech palców) - Przysuwa do siebie jedzenie *wg niektórych źródeł od 7 mż	- Chwyt pęsetowy (łapie mały przedmiot przy pomocy dwóch palców) * wg niektórych źródeł od 9-10 mż - Pije z przytrzymanego kubka - Próbuje karmić się palcami

Motoryka mała

	18 miesięcy	24 miesiące	30 miesięcy	36 miesięcy
Motoryka mała	- Próbuje jeść palcami - Pije z kubka bez nakrętki	- Karmi się łyżką	- Odkręca nakrętkę - Przerzuca karty książki	- Składa razem drobne przedmioty np. makaron - Rysuje koło (po wcześniejszej instrukcji) - Zakłada luźne ubrania np. kurtkę

Mowa,
porozumiewanie
się

Podstawowe składowe języka

Składowa	Składowa podrzędna	Opis
struktura lub forma języka	fonologia	system dźwięków języka składający się z fonemów, stosowanie fonemów i konwencje dotyczące ich kombinacji
	gramatyka	morfologia: zasady tworzenia pojedynczych słów, np. różne formy odmiany (w j. angielskim dodanie -s/-es do słowa, aby wskazać liczbę mnogą [<i>duck/ducks</i>]) składnia: reguły dotyczące budowania zrozumiałych zwrotów i zdań, szyku wyrazów oraz zależności pomiędzy wyrazami w wypowiedzeniu, np. kolejność słów „tato idź tam” („tam tato idź” to nietypowa konstrukcja zdania w j. polskim)
treść	leksykon	słownictwo
	semantyka	relacja między słowami; symbole reprezentujące pojęcia uniwersalne; znaczenie słów (np. w odniesieniu do przedmiotów, czynników, czynności, stanów, właściwości lub miejsc); znaczenie pojęć abstrakcyjnych i ich związków (np. idiomy i przysłowia)
używanie języka	pragmatyka	reguły dotyczące używania języka w komunikacji społecznej, zgodnie ze społecznymi i kulturowymi konwencjami, w odpowiednim kontekście, np. mówienie na przemian przez rozmówców, kontakt wzrokowy, podtrzymywanie tematu w rozmowie

Rozwój mowy/ komunikacja

	3 miesiąc	6 miesiąc	9 miesiąc	12 miesiąc
Język	- Wydaje inne dźwięki niż płacz - Reaguje na głośne dźwięki - Grucha, głuży (4 mż) - „Dialog” - Odwraca głowę w kierunku osoby wydającej dźwięk	- Gaworzy - Wydaje piejący dźwięk - ”dmuchanie maliny”	- Podnosi rączki, żeby być podniesionym - Sylabizuje ”pa pa” ba ba”	- Używa kilka prostych słów ze zrozumieniem - Rozumie zakaz „nie” - Patrzy na nazwane przedmioty (15 mż) - Wskazuje w geście proszenia o pomoc

Rozwój mowy/ komunikacja

	18 miesięcy	24 miesiące	30 miesięcy	36 miesięcy
Język	- Wypowiada ≥ 3 słowa poza „mama” i „tata” - Wykonuje proste polecenia np. podaj mi zabawkę	- Buduje zdania złożone z 2 wyrazów zrozumiałe dla rodziców - Wskazuje w książeczce nazwane obiekty - Wskazuje min. 2 części ciała - Bogatsza gestykulacja (np. przesyłanie buziaka)	- Ok. 50 słów - Nazywa obiekty, o które jest zapytane - Wie do czego służą znane mu przedmioty (rozumienie funkcji) - Wypowiada słowa różnicujące osoby: ja, my	- Buduje zdania złożone z 3 wyrazów zrozumiałe dla obcych - Potrafi opowiedzieć słowami, co się dzieje np. na obrazku (akcja) - Pyta zaimkami (kto?, kiedy?) - Odpowiada na pytanie o swoje imię

Rozwój poznawczy

Rozwój poznawczy

3 miesiąc	6 miesiąc	9 miesiąc	12 miesiąc
- Obserwuje opiekuna, który się rusza; też zabawkę - Głodnie otwiera usta na widok piersi/ butelki (4mż) - Obserwuje swoje dłonie	- Sięga po zabawkę - Wkłada rzeczy do buzi - Zamyka usta w odmowie jedzenia	- Spogląda za upadającymi przedmiotami - Uderza dwoma rzeczami o siebie	- Wkłada klocek do kubka - Szuka rzeczy schowanych pod kocyk - Próbuje używać rzeczy zgodnie z przeznaczeniem (np. przykładu telefon do ucha) (15 mż) - Składa min. 2 rzeczy w całość

Rozwój poznawczy

18 miesięcy	24 miesiące	30 miesięcy	36 miesięcy
- Naśladuje czynności dorosłych np. zmiatanie - Bawi się zabawkami w prosty sposób	- Bardziej rozbudowana zabawa (jedzenie+talerz) - Obsługuje przyciski na zabawce - Używa rozdzielnie 2 rąk za pomocą klamki	- Zabawy udawane - Rozwiązywanie problemów - Spełnia dwustopniowe polecenia - Rozróżnianie pojedynczych kolorów	- Ostrzeżone powstrzymuje się przed wykonaniem ruchu

Rozwój emocjonalno-społeczny

Rozwój emocjonalno- społeczny

3 miesiąc	6 miesiąc	9 miesiąc	12 miesiąc
- Utrzymuje kontakt wzrokowy z badającym/ rodzicem - Uspokaja się kiedy mówi się do niego, bierze się go na ręce - Preferuje ludzką twarz (oczy), obiekty kontrastowe, kolorowe, wysoki głos - Uśmiech społeczny - Wydaje się zadowolone, gdy się do niego zbliża (4 mż)	- Boi się obcych, preferuje osoby znajome - Dotyka odbicia w lustrze i gaworzy do niego - Porusza się, patrzy, wydaje dźwięki, żeby zwrócić uwagę (4 mż) - Śmieje się	- Jest nieśmiałe/ przestraszone/"przylepione" do rodzica przy obcych - Patrzy we wskazanym kierunku kiedy słyszy "o, zobacz na...." - Reaguje spojrzeniem lub płaczem, gdy rodzic wychodzi - Reaguje na własne imię - Okazuje różne emocje wyrazem twarzy - Śmieje się przy zabawie „a kuku”	- Gra z rodzicem w "kosi- łapci" - Kopiuje działania innych dzieci (15 mż) - Pokazuje przedmiot, który mu się podoba (15 mż) = dzieli uwagę - Klaszcze, gdy jest podekscytowane

18 miesięcy	24 miesiące	30 miesięcy	36 miesięcy
- Okazuje sympatię (15 mż) - Wskazuje na przedmiot, który je interesuje - Wyciąga ręce do umycia - Przegląda książeczki z rodzicem (kilka stron) - Oddala się, ale z kontrolą	- Dostosowuje okazywanie emocji do sytuacji - W nowych sytuacjach obserwuje opiekuna, szukając sposobu reakcji - Okres buntu	- Bawi się w pobliżu dzieci lub z nimi - Prezentuje umiejętności, przywołując uwagę przez "patrz na mnie" - Zachęcone naśladuje zachowania dorosłych (np. sprzątanie zabawek)	- Uspokaja się w 10 min. po rozstaniu z opiekunem - Zauważa inne dzieci i dołącza do zabawy - Zabawy udawane (3/4 rż)

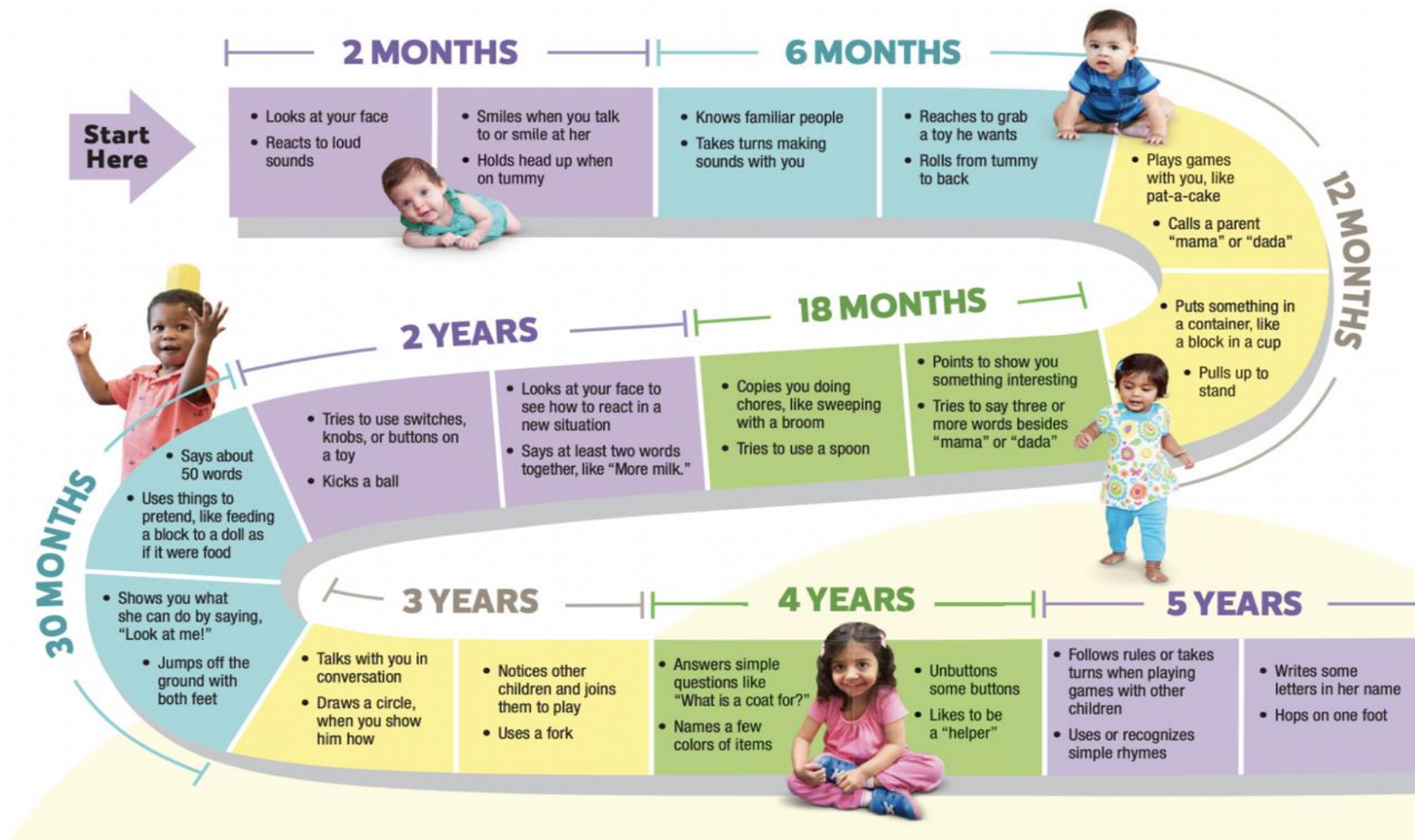
Filmy

- [https://www.youtube.com/embed/KIyWt_qtcnM?feature=oembed - Motoryka 4 m.ż.](https://www.youtube.com/embed/KIyWt_qtcnM?feature=oembed-Motoryka%204%20m.z.)
- <https://www.youtube.com/watch?v=YtvP5A5OHpU&t=481s> ASD
- <https://www.cdc.gov/ncbddd/actearly/milestones/index.html>
- <https://pathways.org>
- Mowa

NA SKRÓTY

Your Child's Early Development is a Journey

These are just a few of many important milestones to look for. For complete checklists for your child's age visit www.cdc.gov/Milestones or download CDC's free *Milestone Tracker* app.

Centers for Disease Control and Prevention

CDC 24/7: Saving Lives, Protecting People™

Charakterystyka nietypowego rozwoju

Nietypowy rozwój	Definicja
------------------	-----------

opóźnienie	znacznie opóźnione, w porównaniu z typowo rozwijającymi się dziećmi, osiąganie kamieni milowych lub umiejętności w jednej lub kilku sferach rozwoju, przy zachowanej prawidłowej kolejności ich nabywania
odchylenie	osiąganie umiejętności rozwojowych w danej sferze rozwoju w nieprawidłowej kolejności, np. przewracanie się z pleców na brzuch u niemowlęcia przed osiągnięciem umiejętności przewracania się z brzucha na plecy
dysharmonia	znaczne różnice w tempie osiągania umiejętności rozwojowych w ≥ 2 sferach rozwoju, np. opóźniony rozwój ruchowy, w porównaniu z innymi dziedzinami w MPDz
regres	utrata wcześniej zdobytych kamieni milowych lub umiejętności w rozwoju lub nienabywanie nowych umiejętności

Red Flags Early Identification Guide

Area	6 months	9 months	12 months	18 months	2 years	3 years	4 years	5 years	Red flags at any age
Social emotional 	Does not smile or interact with people	Not sharing enjoyment with others using eye contact or facial expression	- Does not notice someone new - Does not play early turn-taking games (e.g. peekaboo, rolling a ball)	Lacks interest in playing and interacting with others	When playing with toys tends to bang, drop or throw them rather than use them for their purpose (e.g. cuddle dolls, build blocks)	- No interest in pretend play or interacting with other children - Difficulty noticing and understanding feelings in themselves and others (e.g. happy, sad)	Unwilling or unable to play cooperatively	Play is different than their friends	- Strong parental concerns - Significant loss of skills - Lack of response to sound or visual stimuli
Communication 	Not starting to babble (e.g. aahh; oohh)	- Not using gestures (e.g. pointing, showing, waving) - Not using two part babble (e.g. bubu, dada)	- No babbled phrases that sound like talking - No response to familiar words (e.g. bottle, daddy)	- No clear words - Not able to understand short requests (e.g. 'Where is the ball?')	- Not learning new words - Not putting words together (e.g. 'push car')	- Speech difficult for familiar people to understand - Not using simple sentences (e.g. 'Big car go')	- Speech difficult to understand - Not able to follow directions with two steps (e.g. 'Put your bag away and then go play')	- Difficulty telling a parent what is wrong - Not able to answer questions in a simple conversation (e.g. 'What's your name? Who is your family? What do you like to watch on TV?')	- Poor interaction with adults or other children - Lack of, or limited eye contact
Cognition, fine motor and self care 	- Not reaching for and holding (grasping) toys - Hands frequently clenched - Does not explore objects with hands, eyes and mouth - Does not bring hands together at midline	- Does not hold objects - Does not 'give' objects on request - Cannot move toy from one hand to another	- Does not feed self finger foods or hold own bottle/cup - Unable to pick up small items using index finger and thumb	- Does not scribble with a crayon - Does not attempt to stack blocks after demonstration	Does not attempt to feed self using a spoon and/or help with dressing	- Does not attempt everyday self care skills (such as feeding or dressing) - Difficulty in manipulating small objects (e.g. threading beads)	- Not toilet trained by day - Not able to draw lines and circles	- Concerns from teacher about school readiness - Not able to independently complete everyday routines such as feeding and dressing - Not able to draw simple pictures (e.g. stick person)	- Differences between right and left sides of body in strength, movement or tone - Marked low tone (floppy) or high tone (stiff and tense) and significantly impacting on development and functional motor skills
Gross motor 	- Not holding head and shoulders up with good control when lying on tummy - Not holding head with control in supported sitting	- Not rolling - Not sitting independently/without support - Not moving (e.g. creeping, crawling) - Not taking weight on legs when held in standing	- No form of independent mobility (e.g. crawling, commando crawling, bottom shuffle) - Not pulling to stand independently and holding on for support	- Not standing independently - Not attempting to walk without support	- Not able to walk independently - Not able to walk up and down stairs holding on	- Not able to walk up and down stairs independently - Not able to run or jump	- Not able to walk, run, climb, jump and use stairs confidently - Not able to catch, throw or kick a ball	- Not able to walk, run, climb, jump and use stairs confidently - Not able to hop five times on one leg and stand on one leg for five seconds	

Definicje (różne kryteria)

Liczba domen:

- Izolowane opóźnienie rozwoju (obejmujące jeden obszar);
- Wielopłaszczyznowe opóźnienie rozwoju - dotyczy 2 lub więcej domen lub obszarów rozwojowych;
- Globalne opóźnienie rozwoju - znaczące opóźnienie w większości domen rozwojowych.

Odchylenie od odpowiedniej wiekiem populacji w osiąganiu kroków milowych:

- Łagodne < 33%
- Umiarkowane 34-66%
- Znaczne > 66%

Dziękuję za uwagę!
